

Marcin MICHALSKI*

SPOSOBY REALIZACJI ZADAŃ PRZEZ PLUTON WOJSK AEROMOBILNYCH

Doświadczenia wynikające z udziału polskich sił zbrojnych w misji w Iraku, a od niedawna także w misji bojowej w Afganistanie wyraźnie wskazują i potwierdzają skuteczność działania i operowania wojskami aeromobilnymi, które mogą działać w powiązaniu z innymi siłami lądowymi lub niezależnie. Użycie tego typu wojsk umożliwia dowódcom szybką reakcję na całej szerokości i głębokości ich obszaru odpowiedzialności¹.

Wiedza i doświadczenia zdobyte przez oficerów dowodzących pododdziałami wojsk aeromobilnych (WA) podczas tych misji jednoznacznie wskazują, iż podstawowym elementem wykonawczym wielu specyficznych działań tego rodzaju wojsk jest pluton. W zależności od stawianych przed plutonem wojsk aeromobilnych zadań może on tworzyć wiele różnych struktur zadaniowych. Za typowe struktury zadaniowe w ramach plutonu WA można uznać:

- patrol;
- grupa wypadowa;
- grupa szturmowa;
- grupa eskortowa.

PATROL

Pluton szturmowy może wykonywać zadania patrolowe w ramach ochrony rejonu bazowania sił głównych Zgrupowania Bojowego (ZB) lub w składzie szwadronowej/kompanijnej Grupy Patrolowej (GP), która operuje na dalekim przedpolu bazy w strefie dozorowania.

Pluton szturmowy w czasie działań patrolowych realizuje swoje zadanie samodzielnie w wyznaczonym rejonie, utrzymując łączność z dowódcą GP lub Tactical Operation Center (TOC). Zasadniczą cechą tych działań jest skrytość. Ruch patrolu ograni-

* st. kpr. pchor. licencjat Marcin MICHALSKI – Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych

¹ [online]. [dostęp: 30.03.2008]. Dostępny w Internecie:
http://pl.wikipedia.org/wiki/Wojska_aeromobilne.

czony jest do niezbędnego minimum. Jego zadaniem zwykle jest śledzenie ruchu sił przeciwnika poprzez dozоровanie określonych rejonów lub obiektów i w ramach tego samodzielna likwidacja jego małych grup, a w przypadku wykrycia przeważających sił naprowadzanie na nie lotnictwa taktycznego (LT), śmigłowców lub ognia artylerii. W tym celu odpowiednio wzmacniany i doposażony jest patrol. W jego składzie mogą dodatkowo działać ruchome punkty kierowania ogniem artylerii (RPKO), oficerowie naprowadzania lotnictwa (ONL). Jako wzmocnienie może otrzymać zespół zwalczania środków pancernych (spg-9, PPK „SPIKE”), zespół ogniowy OPL (działo 23mm), zestaw „GROM” oraz drużynę (grupę) saperów do wykonywania niszczeń i przygotowywania fugasów lub pułapek ogniowych. Dodatkowo jego działania mogą wspierać śmigłowce wykonujące zadania na wezwanie z pola walki.

Na bazie wydzielonych do zadań sił i środków tworzone jest ugrupowanie bojowe. Ma ono cechy uniwersalności zapewniające możliwość utrzymania stałego składu poszczególnych elementów ugrupowania bez konieczności zmian składu poszczególnych grup zależnie od sytuacji taktycznej. Podstawowy skład patrolu to:

- 1) ruchome podgrupy rozpoznania i ataku (drużyny szturmowe bez moździerzy);
- 2) podgrupa dowodzenia i kierowania ogniem (ONL, rpko);
- 3) podgrupa wsparcia ogniowego (przydzielone środki ppanc i etatowe moździerze 60mm);
- 4) podgrupa zwalczania celów powietrznych (przydzielone środki OPL);
- 5) podgrupa minowania i niszczeń (przydzieleni saperzy).

Zadania grup wynikają z ich nazw:

Podgrupy Rozpoznawania i Ataku tworzone są na bazie struktur etatowych drużyn. Oprócz etatowego uzbrojenia, sprzętu łączności i optycznego, dodatkowo powinny dysponować:

- urządzeniami do sygnalizacji położenia i ręcznego wskazywania celów;
- ładunkami skupionymi (wybuchowymi) o wagomiarze do 10kg;
- minami o działaniu kierunkowym;
- urządzeniami do zdalnego sterowania wybuchami.

Przeznaczone są do:

- prowadzenia rozpoznania metodą stałych i ruchomych posterunków obserwacyjnych;
- ubezpieczania sił głównych patrolu na postoju i w ruchu;
- wykonywania zadań szturmowych i niszczeń według planu walki dowódcy patrolu.

Podgrupa Dowodzenia i Kierowania Ogniem tworzona jest z sił i środków łączności plutonu oraz stanu osobowego i wyposażenia grup naprowadzania lotnictwa oraz kierowania ogniem artylerii. Powinna ona dysponować możliwością:

- wymiany informacji o celach z TOC;
- precyzyjnego określenia swojego położenia i punktowego celów;
- naprowadzania LT na cele i wymianę informacji z pilotami o efektach;

- kierowania ognia artylerii na cele i dokonywania jego korekty.

Przeznaczone jest do:

- wskazywania celów i dokonywania korekt ogniowego rażenia;
- zapewnienia możliwości niszczenia obiektów z dystansu bez nawiązywania kontaktu bezpośredniego przez patrol;
- zapewnienia izolacji obszaru działania w czasie akcji bezpośrednich patrolu.

Podgrupa Wsparcia Ogniowego tworzona jest ze sprzętu i obsługi lekkich moździerzy występujących w etacie plutonu i przydzielonych spg-9, ppk "FAGOT" lub „SPIKE”, nawet (wyjątkowo) dział przeciwlotniczych 23mm. W momencie wprowadzenia na wyposażenie pododdziałów aeromobilnych uzbrojonych pojazdów (Hummer) może być tworzona dodatkowa podgrupa ogniowa (manewrowa).

Powinna ona dysponować możliwością:

- skutecznego rażenia celów w strefie akcji bezpośredniej;
- zapewnienia izolacji bezpośredniej atakowanego obiektu;
- zniszczenia obiektu ogniem z dystansu minimum 1000m.

Przeznaczona jest z zasady do:

- niszczenia celów naziemnych, w tym silnie opancerzonych lub umocnionych;
- osłony i wsparcia działań podgrup rozpoznawczych lub atakujących;
- izolacji rejonu akcji przed napływem sił przeciwnika albo likwidacji tych, które usiłują wymknąć się ze strefy niszczenia².

Podgrupa Zwalczania Celów Powietrznych jest zwykle zespołem ogniowy obrony przeciwlotniczej (OPL) (działo 23mm i raketowy zestaw „GROM”). Powinna dysponować możliwością:

- utrzymania łączności z TOC;
- działania jako zasadzka OPL;
- osłony i wsparcia patrolu w działaniach.

Przeznaczona jest zasadniczo do:

- zwalczania celów powietrznych w rejonie działania patrolu;
- wyjątkowo do niszczenia ważnych celów naziemnych.

Podgrupa Minowania i Niszczeń tworzona jest z saperów przydzielanych do składu patrolu.

Powinna dysponować możliwością:

- wykonywania fugasów ogniowych³ (punktowych i liniowych);
- zdalnego sterowania wybuchami;

² Izolacja rejonu działań realizowana jest przez ogień pośredni oraz uderzenia raketowe i lotnicze, *Regulamin Działań Wojsk Lądowych DD/3.2*, Warszawa 2005, s. 31.

³ Fugas ogniowy (zapalający) - prosta mina lądowa rażąca bojowym środkiem zapalającym (napal-mem), [online]. [dostęp: 30.03.2008]. Dostępny w Internecie: <http://www.greendevils.pl/msa/tabelki/f.html>.

- budowy zawal i wykonywania niszczeń obiektów drogowych (przepusty, małe mosty);
- budowy pułapek i zasadzek minowych (MON-100).

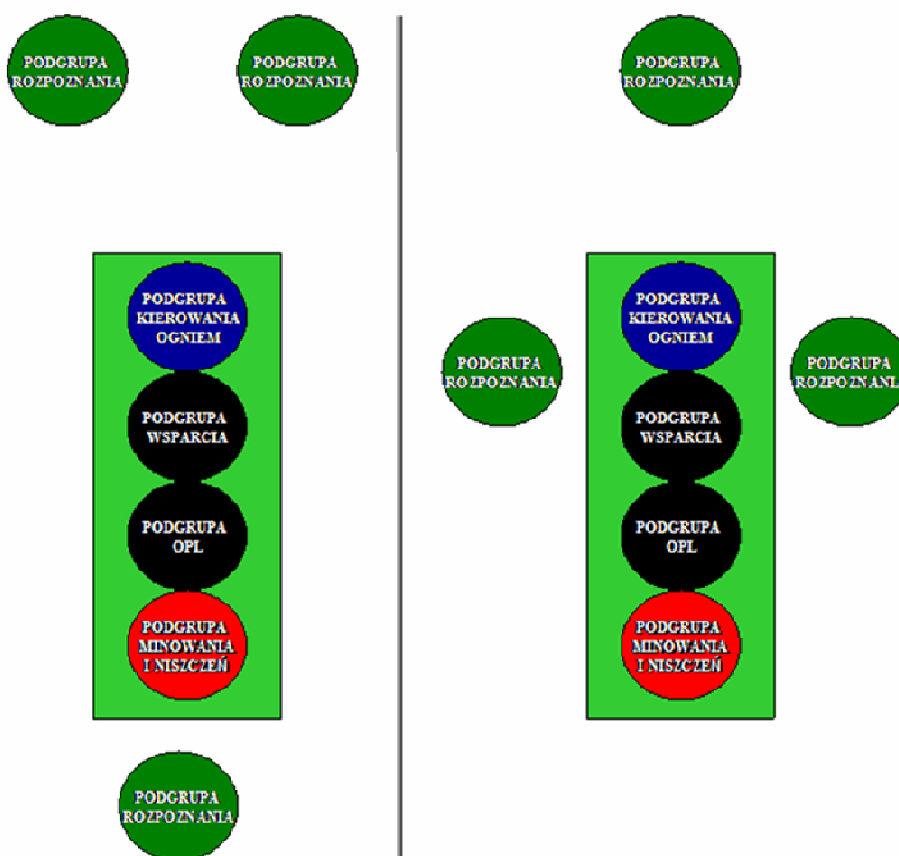
Przeznaczona jest głównie do:

- zabudowy „strefy śmierci” w rejonie akcji bezpośrednich patrolu;
- ubezpieczenia działania patrolu na postoju;
- wsparcia w działaniach maskowania.

Najczęściej stosowane przez patrol działania to:

- przeszukiwanie, dozorowanie obiektów i obserwacja terenu;
- zasadzka;
- napad.

Patrol do realizowania powierzonego zadania wykorzystuje utworzone podgrupy. W czasie przeszukiwania terenu i dozorowania wyznaczonych rejonów lub obiektów utrzymuje większość podgrup w siłach głównych, natomiast podgrupy rozpoznania i ataku działają przed nimi i na skrzydłach albo przed siłami głównymi oraz patrolom (rys. 1).

Rys. 1. Sposób użycia wygenerowanych podgrup w czasie przeszukiwania terenu lub dozorowania wyznaczonego rejonu - WARIANT

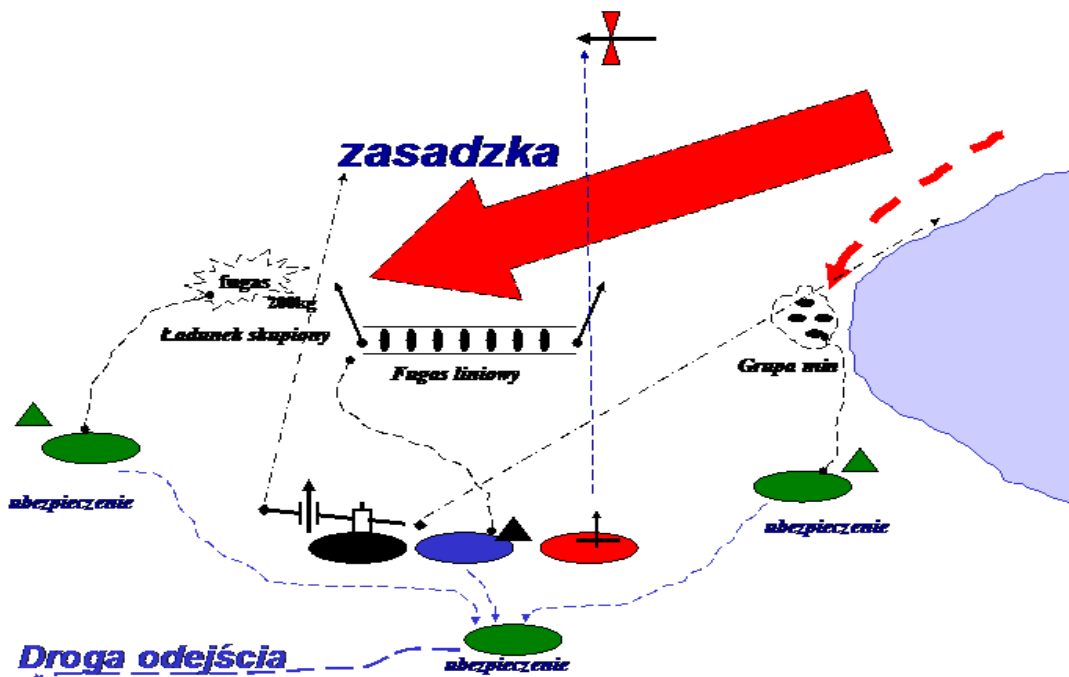
Źródło: Opracowanie własne

Przemieszcza się on skokami od obiektu terenowego do kolejnego, zajmując stanowiska obserwacyjne w miejscach rozpoznanych przez podgrupy patrolowe i dogodne do prowadzenia obserwacji.

Zasadniczym sposobem prowadzenia rozpoznania jest obserwacja z miejsca. Przemieszczenia na kolejne stanowiska częściej dokonywane są nocą, natomiast w dzień raczej sporadycznie. W przypadku wykrycia małej grupy śledzony jest jej ruch i określany zamiar działania. Ocenia się również, jaki to element ugrupowania sił przeciwnika. W przypadku zagrożenia wykryciem patrolu niszczy się ją ostatecznie ogniem w zasadzce lub wskazuje jako cel dla LT, nie ujawniając położenia swoich sił.

W przypadku napotkania przeważających sił strony przeciwnej patrol unika kontaktu bezpośredniego z nimi. Śledzi ruch, przekazuje informacje o położeniu oraz składzie i działa zgodnie z decyzjami przełożonego. W ich wyniku może z ukrycia naprowadzać środki dalekiego napadu ogniowego na określone obiekty albo przejść do działań połączonych patroli zgodnie z planem walki dowódcy Grupy Patrolowej, w ramach którego może wykonywać zasadzki albo napady na wskazanego przeciwnika, osłaniać rejon działań lub przemieścić się do patrolowania innego miejsca.

Dowódca patrolu, realizując zadanie niszczenia przeciwnika w zasadzkach, wykorzystuje dotychczasowy skład sił i utrzymuje niezmienną strukturę bojową (podział na podgrupy). Zasadzki przygotowuje w miejscach określonych w zadaniu przez dowódcę GP (rys. 2)

Rys. 2. Wykonanie zasadzki przez grupę patrolową z zastosowaniem utworzonych podgrup – WARIANT

Źródło: Opracowanie własne

Organizuje posterunki rozpoznania i sygnalizacji oraz stanowiska ubezpieczeń, wykorzystując do tego celu podgrupy rozpoznawcze i strefę rażenia ogniowego siłami głównymi (podgrupy: dowodzenia i kierowania ogniem; wsparcia ogniowego; zwalczania celów powietrznych; minowania i niszczeń). Przeprowadza synchronizację działania. Przeciwnika, który wszedł w zasadzkę, zatrzymuje, niszcząc jego siły uderzeniem fugasów ogniowych, a następnie niszczy cele według ważności określonej przez dowódcę szwadronu/kompanii swoimi środkami ogniowymi albo wykorzystując wsparcie wydzielone przez przełożonego. W przypadku uzyskania obezwładnienia celu może wykonać szturm (zadanie o ograniczonym zasięgu cechujące się gwałtownością ognia i bardzo krótkim czasem trwania) na wybrany obiekt celem jego całkowitego zniszczenia.

Innym sposobem wykonywania akcji bezpośrednich jest napad. Patrol może wykonać to działanie samodzielnie lub w ramach działań połączonych GP. Realizuje je, utrzymując stały podział na podgrupy.

W przypadku napadu podgrupy sił głównych patrolu wykonują zadania uderzenia ogniem i ubezpieczenia akcji, natomiast podgrupy rozpoznania i ataku zadania szturmowe. Uderzenie tym sposobem wykonywane jest na przeciwnika znajdującego się na postoju albo wykonującego marsz i zatrzymanego w odpowiednio dobranym i przygotowanym miejscu rozbudowanym pod względem inżynieryjnym w podobny sposób jak zasadzka (fugasy, grupy min).

GRUPA WYPADOWA

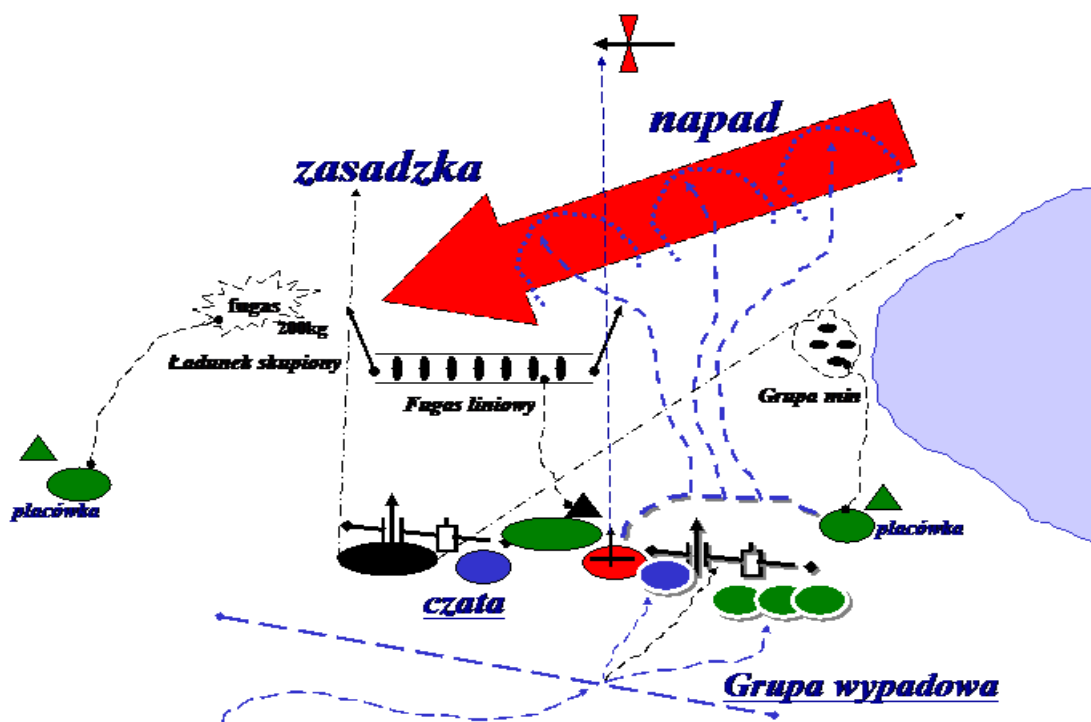
Grupa wypadowa jest elementem manewrowym sił ochrony bazy. Działaniami grupy wypadowej kieruje dowódca zgrupowania bojowego (ZB) z TOC. Przeznaczona jest do zwalczania sił podchodzących w strefę ubezpieczeń bazy. Zwykle działa na pojazdach. Składa się z plutonu szturmowego oraz sił i środków przydzielonych do wsparcia bezpośredniego. Na korzyść plutonu szturmowego mogą działać śmigłowce zwalczające przeciwnika na wezwanie z pola walki i artyleria z bazy. Do działań na bazie etatowego plutonu i wydzielonych sił tworzone są podgrupy zadaniowe:

- podgrupa dowodzenia i kierowania ogniem;
- podgrupy szturmowe (3-4);
- podgrupa wsparcia ogniowego;
- podgrupa minowania i niszczeń.

Mają one podobny skład i realizują zadania takie jak w działaniach patrolowych. W okresie przygotowawczym w trakcie zajmowania i rozbudowy bazy prowadzi się rozpoznanie ewentualnych dróg podejścia i działania grupy wypadowej. Zazwyczaj ma to miejsce w pobliżu rozwiniętych ubezpieczeń stałych np. czaty lub posterunki obserwacyjne.

Pluton po wykonaniu czynności przygotowawczych oczekuje na sygnał do wyjścia w wyznaczonym rejonie wyczekiwania. Dowódca może przebywać w TOC, gdyż ma tam możliwość śledzenia rozwoju sytuacji. Na komendę dowódcy ZB po krótkiej synchronizacji działań elementów wspólnego reagowania opuszcza rejon bazowania. W miarę potrzeb może wyjść do działania jako patrol lub grupa wypadowa. Działania patrolowe może prowadzić w przypadku pojawienia się w strefie ubezpieczeń nierozpoznanej grupy sił. Pluton po jej skrytym rozpoznaniu przejmuje ją i eskortuje do bazy

(jeśli są to wojska własne) albo niszczy uderzeniem ogniowym połączonym z napadem swoimi siłami. W przypadku wykrycia przeważających sił naprowadza na nie ogień artylerii i śmigłowce. Natomiast działania wypadowe wykonuje na przeciwnika wykrytego i potwierdzonego przez element funkcjonujących ubezpieczeń (rys. 3).

Rys. 3. Działanie grupy wypadowej – WARIANT.

Źródło: Opracowanie własne

W takim przypadku zajmuje stanowiska w rejonie czaty lub jednej z jej placówek, a następnie niszczy sposobem szturmowym. Do tego celu wykorzystuje podgrupy szturmowe i niszczeń.

GRUPA SZTURMOWA

Grupa szturmowa jest elementem składowym większych sił. Może pojawić się w strukturach Grupy Uderzeniowej (wzmocniony szwadron/kompania działający w składzie rzutu uderzeniowego ZB) lub w strukturach Grupy Patrolowej. Przeznaczona jest do wykonania akcji bezpośredniej na ściśle określony obiekt celem jego całkowitego zniszczenia. Tworzy się ją zazwyczaj w oparciu o strukturę plutonu szturmowego. Do jej składu mogą być dołączane elementy kierowania ogniem przełożonego.

Do działania przyjmuje struktury wykonawcze składające się z podgrup:

- dowodzenia i kierowania ogniem;
- ataku (szturmowych);
- wsparcia ogniowego;
- minowania i niszczeń.

Skład podgrup i ich przeznaczenie jest podobne jak w działaniach opisanych wcześniej. Mechanizm jej funkcjonowania polega na wtargnięciu na wyznaczony obiekt podgrup szturmowych pod osłoną własnych środków ogniowych strzelających na wprost, zniszczenia ochrony i urządzeń obiektu ataku, a następnie szybkiego wyjścia z akcji. Przełożony ma zapewnić izolację bezpośrednią atakowanego celu.

Jeżeli grupa szturmowa ma zniszczyć więcej obiektów niż jeden, to cykl w pełnym wymiarze jest powtarzany i przebiega w następującym rytmie:

- obezwładnienie obiektu przez przełożonego;
- zajęcie pozycji do ataku przez grupę szturmową;
- przeniesienie ognia przełożonego do izolacji bezpośredniej obiektu;
- uderzenie środkami ogniowymi wydzielonymi do ognia na wprost przez grupę szturmową;
- szturm i wtargnięcie podgrup szturmowych na obiekt;
- niszczenie siły żywej i sprzętu;
- wysadzanie urządzeń obiektu;
- zajęcie punktów podjęcia przez środki transportu (śmigłowce, pojazdy);
- przemieszczenie.

Od tego momentu rozpoczyna się kolejny cykl działania szturmowego lub przemieszczenie do rejonu bazowania.

GRUPA ESKORTOWA

Grupa eskortowa jest elementem ugrupowania bojowego wydzielanym przez Zespół Bojowy do zabezpieczenia osłony przemieszczanych elementów:

- logistycznych (dowóz środków materiałowych);
- sił i środków dowodzenia;
- rzutów zabezpieczenia lądowisk i naziemnych elementów zabezpieczenia lotów.

Celem działania grupy eskortowej jest osłona bezpośrednia wymienionych przed atakami sił zbrojenia podziemia, sił specjalnych, elementami dalekiego rozpoznania i atakiem z powietrza.

Do realizacji tego zadania może być wydzielony pluton WA, który dodatkowo otrzymuje środki wzmocnienia jak w przypadku działań patrolowych. Zależy to zawsze od przewidywanych działań przeciwnika. Żeby zapewnić właściwe wykonanie zadania, tworzy się w miarę potrzeb z etatowych i przydzielonych sił:

- 1) podgrupę dowodzenia i kierowania ogniem;
- 2) podgrupy rozpoznania i osłony (3-4, z etatowych drużyn);
- 3) podgrupę wsparcia ogniowego;
- 4) podgrupę minowania, niszczeń i torowania przejść,
- 5) podgrupę osłony OPL.

Podgrupa Dowodzenia tworzona jest na bazie etatowych elementów plutonu WA. Dodatkowo do niej wydziela się siły oraz środki zapewniające naprowadzanie lot-

nictwa i wskazywanie celów. W jej składzie może działać ruchomy posterunek kierowania ogniem artylerii z odpowiednim wyposażeniem zapewniającym wywołanie ognia i dokonywanie korekty jego efektów.

Podgrupy Rozpoznania i Osłony tworzy się z etatowych drużyn szturmowych. Przeznaczone są do prowadzenia rozpoznania drogi marszu i rejonów rozwinięcia oraz osłony w czasie przemieszczania i postoju eskortowanych elementów ZB.

Podgrupa Wsparcia Ogniwego budowana jest na bazie etatowych moździerzy 60mm i środków ogniowych wydzielonych przez przełożonego. Przeznaczona jest do wsparcia działania podgrup rozpoznania i osłony.

Podgrupa Minowania Niszczeń i Torowania Przejeżdż tworzona jest z przydzielonych żołnierzy wojsk inżynieryjnych wraz z ich sprzętem. Może ona mieć różny skład i wyposażenie włącznie z maszynami drogowymi zapewniającymi przejeżdżność trasy marszu. Przeznaczona jest do:

- usuwania przeszkód blokujących drogę;
- budowy osłon sprzętu w rejonie postoju i pracy bojowej;
- przygotowania fugasów, min pułapek blokujących podejście do osłanianych obiektów.

Podgrupa Osłony Przeciwlotniczej tworzona jest z przydzielonych sił i środków OPL. Przeznaczona jest do osłony przed atakiem z powietrza sił na drodze marszu, na postojach i rejonach rozwinięcia bojowego.

Całość przemieszczanych sił formowana jest w konwój. Jeśli jest to duża kolumna, może być wyznaczony dowódca konwoju. Natomiast w przypadku konwoju składającego się z kilku lub kilkunastu pojazdów dowodzi nim dowódca grupy eskortowej.

Na czas eskortowania wszyscy żołnierze w przemieszczanym konwoju podporządkowani są dowódcy eskorty (konwoju) i wykonują zadania postawione przez niego. Stawianie zadań i ich synchronizacja na okres konwojowania wykonywana jest w czasie formowania konwoju. Konwój przemieszcza się po wyznaczonej trasie i jego ruch nadzorowany jest przez TOC.

W przypadku napotkania przeciwnika konwój przemieszcza się nadal, odpowiadając ogniem eskorty, a w razie potrzeby wzywa wsparcie lotnicze (najczęściej śmigłowce patrolujące rejon) lub wywołuje ogień artylerii, może też wezwać lotnicze elementy ratownictwa medycznego (CASEVAC, MEDEVAC).

WNIOSKI

- 1) pluton staje się podstawowym kompaktem tworzącym grupy bojowe;
- 2) pododdział ten powinien być tak przygotowany i wyposażony, by mógł wykonywać działania samodzielnie;
- 3) rysuje się potrzeba zweryfikowania podejścia do ćwiczeń w kierowaniu ogniem na szczeblu plutonu, a nawet zmiany wielu z nich poprzez stworzenie instrukcji do prowadzenia strzelań sytuacyjnych takich, jak: napad, szturm, zasadzka, obro-
na w zasadzce;

- 4) obecna instrukcja strzelań specjalnych wymaga zasadniczych zmian ukierunkowanych na faktycznie realizowane zadania taktyczne;
- 5) żołnierze zawodowi powinni być szkoleni z umiejętności posługiwania się uzbrojeniem i wyposażeniem występującym na szczeblu plutonu;
- 6) pluton powinien być wyposażony w sprzęt i uzbrojenie ponad etat, co pozwoli dobierać je odpowiednio do realizowanego zadania;
- 7) moździerze plutonu powinny być przystosowane do prowadzenia ognia obserwowanego („półpośredniego”) w nocy, bo większość zadań bojowych pluton realizuje o tej porze doby;
- 8) konieczna jest weryfikacja wyposażenia od szczebla plutonu służącego do wskazywania położenia i kierowania ogniem artylerii oraz naprowadzania lotnictwa;
- 9) w nowoczesnych działaniach taktycznych olbrzymią rolę odgrywają bezpilotowe środki rozpoznawcze i ich brak jest już mocno odczuwalny;
- 10) z uwagi na stosowaną taktykę w działaniach plutonu uwidacznia się potrzeba posiadania na tym szczeblu „jednorazowych” granatników szczególnie z głowicami ppanc;
- 11) ze względu na specyficzny sposób działań i konieczną intensywność uderzeń ogniowych istnieje potrzeba wprowadzenia automatycznych granatników 40mm na wyposażenie pojazdów wojsk aeromobilnych oraz wielolufowych karabinów maszynowych (system Gatling) na pojazdy i jako burtowe do śmigłowców;
- 12) szczególnie przydatne w działaniach plutonu w czasie zasadzki i napadu wydają się karabiny wyborowe 12,7 mm.

WYKAZ SKRUTÓW

WA- Wojska Aeromobilne

ZB- Zgrupowanie Bojowe

TOC- Tactical Operation Center

LT- Lotnictwo Taktyczne

RPKO- Ruchomy Punkt Kierowania Ogniem

ONL – Oficer Naprowadzania Lotnictwa

CASEVAC- (Casualty Evacuation) - ewakuacja rannych

MEDEVAC- (Medical Evacuation) – ewakuacja medyczna

ppk – przeciwpancerny pocisk kierowany